

Openheid succesfactor bij Hellevoetsluisse aanbesteding

In Hellevoetsluis beslisten bewoners van begin tot eind mee over een opknapbeurt van hun buurt. Ook bij de aanbesteding woog hun stem mee. Hoewel de aannemer uiteindelijk een andere werd dan degene van hun voorkeur, zijn de inwoners toch tevreden. Dit is mede te danken aan de openheid van zaken die Hellevoetsluis haar burgers gaf.

Tekst Marrit Molenaar / Beeld Jan van der Ploeg en Ferry Noordam

In Hellevoetsluis is burgerparticipatie speerpunt bij wijkbeheer en inrichting van de openbare ruimte. Dus toen het buurtje Gorsingen Hoeck – gelegen in de wijk Struyten – vorig jaar nodig toe was aan renovatie, werd participatie prioriteit nummer 1. Uitgangspunt was dat de wijkbewoners zouden meedenken en meebesluiten over de opknapbeurt van hun wijk. Van het (her)-inrichtingsontwerp tot de aanbesteding voor de uitvoering: in het hele traject kregen de inwoners een stem.

Cees van der Rande, afdelingshoofd stedelijk beheer en Annemarij Swart, projectbegeleider wijkbeheer zijn vanuit de gemeente Hellevoetsluis nauw bij dit project betrokken. Zij leggen uit dat Hellevoetsluis kiest voor participatie omdat zij van mening is dat de inwoners zelf het beste weten wat goed is voor hun wijk. Van der Rande: „Het gaat er niet om dat wij als gemeente wat willen.”

Voor het maken van het ontwerp werd een adviesbureau aangetrokken. Van der Rande: „Hier blijft natuurlijk wel vaktechnische kennis voor nodig.” De gemeente liet enkele bureaus offerte uitbrengen en op basis van de binnengekomen offertes kozen de bewoners voor ingenieursbureau Oranjewoud. De lokale politiek gaf binnen de kortste keren groen licht voor het traject. Van der Rande: „Dat was eigenlijk heel bijzonder: dat de gemeente al geld beschikbaar stelde, terwijl er nog niet eens een plan was. Dat moest immers samen met de bewoners nog gemaakt worden.”

Een stap verder

Met de wijkbewoners is dat plan er in het afgelopen jaar gekomen. Het bevat onder andere parkeerplekken en verbeterde speelplekken. Voor wat de burgerparticipatie betreft, wilde Hellevoetsluis echter nog een stap verder gaan en de bewoners ook een rol geven bij de keuze voor de uitvoerder. Swart: „We wilden ze tot het eind meenemen. Een experiment.” Het idee hierachter was dat de mensen ook tijdens de uitvoering tevreden zouden blijven. Swart: „Meedenken met het ontwerp is één, maar in praktijk ziet het er vaak anders uit dan mensen verwacht hadden. En kunnen ze alsnog schrikken.”

De kosten van deze klus noodzaakten de gemeente om de uitvoering officieel aan te besteden. Op advies van Van der Rande en zijn team werd gekozen om niet openbaar aan te besteden, maar meervoudig onderhands. „Wij nodigden

Victor Dijkshoorn van ISS Landscaping bespreekt met bewoners de renovatieplannen voor hun buurt tijdens de feestelijke aftrap van het project in mei.

mensen uit waarmee we dachten uit de voeten te kunnen.” In totaal nodigde Hellevoetsluis vijf aannemers uit om in te schrijven. Met sommige van hen had de gemeente al ervaring, andere bedrijven heeft zij op voorspraak van Oranjewoud uitgenodigd. De aanbesteding verliep volgens Design & Engineering, vergelijkbaar met Design & Construct, een vorm waarbij de aannemer een deel van het plan zelf vormgeeft. De aannemers waren dus tamelijk vrij in de invulling van de burgerparticipatie. Zij kregen de kans om zich zowel via hun ter inzage liggende ‘mappen’ te presente-

ren, als op een aparte avond live naar de burgers. Die mondelinge presentatie bleek heel cruciaal, want de bewoners veranderden inderdaad hierna van keus. Voor de aanbesteding was vastgelegd dat de mening van de wijkbewoners net zo zwaar zou meetellen als die van de gemeente.

Van der Rande: „De aannemer die de verzamelde voorkeur genoot van zowel gemeente als bewoners, zou fictieve bonuseuro's krijgen die van de prijs zouden worden afgetrokken.” Een heel spannend moment was dan ook het openen van de enveloppen met de prijzen. Dit gebeurde als laatste onderdeel van het aanbestedingsproces. Ook de bewoners waren hierbij aanwezig.

Toch acceptatie

De uitkomst was verrassend: één aannemer had een zodanig lagere prijs dan de anderen, dat hij, hoewel hij niet de voorkeur genoot, toch als winnaar uit de bus kwam. Dit was ISS Landscaping. Misschien nog wel verrassender was dat ondanks de voorkeur van de bewoners voor een andere aannemer, zij deze uitkomst toch ogenblikkelijk accepteerden. Van der Rande: „Ze gingen de aannemer feliciteren. En vertelden eerlijk waarom ze niet hun stem aan hem hadden gegeven.” Dat de wijkbewoners zo soepel met de opmerkelijke uitslag konden omgaan, is volgens Van der

Victor Dijkshoorn ISS Landscaping:

„ISS heeft al vaker werken in overleg met burgers gedaan. Voor onze presentatie kozen we ervoor om voorbeelden van eerdere projecten te tonen. Zodat de Hellevoetsluisenaren voorbeelden vanuit de praktijk konden zien. Maar dit viel niet in goede aarde! De bewoners hadden toch graag willen zien hoe wij bij hen aan de slag zouden gaan. Terwijl wij niet bij voorbaat al een sturende rol op ons wilden nemen: we wilden de

aanpak juist niet te concreet maken, omdat de bewoners immers mochten meedenken. Tijdens de presentatieavond was overduidelijk dat ze niet van ons plan gecharmeerd waren, dus ik schatte onze kansen daarna minimaal in. Toen we tot onze eigen verbazing toch wonnen, vanwege onze prijs, voelde het voor ons als 1-0 achterstaan. Dat heb ik ook zo uitgesproken tegen de bewoners. Die namen de uitslag wel fair op:

ondanks hun teleurstelling konden ze gelijk omschakelen. De samenwerking is nu goed. Elke twee weken hebben we met het (bewoners)kwaliteitsteam een bespreking. Tijdens de aanlegfase gaan we ook een wekelijks inloopuur organiseren. Hier kan iedereen met vragen en klachten terecht. Verder houden we geregeld een wandelingetje door de wijk met uitleg over de werkzaamheden. Zo kun je angsten en bezorgheid

voorkomen bij bewoners. Tot nu toe zijn de mensen enthousiast. En gelukkig accepteren ze wel onze deskundigheid, bijvoorbeeld als het gaat om welke plant je het beste op een bepaalde plek kan planten. Het meest bijzondere van dit project vind ik dat de bewoners hier echt de regie hebben. Het is een gezamenlijk plan, waarvoor echt draagkracht is. Daarom is het voor ons ook een heel gezellige klus om te doen, niet zo formeel!”

Burgerparticipatie staat hoog op de agenda in Hellevoetsluis. Van ontwerp tot uitvoering zijn de bewoners van Gorsingen Hoek bij de opknopbeurt van hun wijk betrokken.

Rande en Swart vooral te danken aan het feit dat de gemeente steeds open kaart heeft gespeeld met de bewoners. Swart: „We hebben de bewoners inzage gegeven in de procedure. Zo hebben we een speciale avond gehouden om de aanbesteding van A tot Z uit te leggen. Omdat ze dus heel goed snapt dat ISS volgens de procedure duidelijk gewonnen had, hadden ze er ook begrip voor.”

De samenwerking tussen gemeente, ISS en burgers verloopt inmiddels prima. Swart: „Ik houd ook in de gaten of ISS de bewoners inderdaad betreft bij de uitwerking van de uitvoering.”

Andere opzet

Wél geeft Van der Rande aan om bij een volgende aanbesteding toch voor een andere opzet te kiezen. Want omdat de invulling van het schetsontwerp nu zo vrij was, heeft dit veel tijd gekost, legt

hij uit. „Sommige aannemers waren heel gespecificeerd en dit kostte veel tijd. Want je moet steeds dezelfde dingen opnieuw bespreken.” Doordat de bewoners eerst samen met het adviesbureau het schetsontwerp hebben gemaakt en nu weer een deel van het plan gaan maken met ISS, krijgen zij met te veel verschillende partijen te maken. Van der Rande: „Dit gaan we de volgende keer toch duidelijker aangeven. Dat we van tevoren tegen de inschrijver zeggen: 'Je moet een website doen' of 'Je moet met bewoners praten'”. Volgens de gemeenteman verloopt het proces in een andere buurt in Hellevoetsluis nu al op die manier. Daar is het renovatieplan/ontwerp samen met bewoners zo gedetailleerd uitgewerkt, dat het het zó in het bestek kan.

Lees het themanummer 'Aanbesteden' op www.tuinenlandschap.nl

Lukina Brongers bewoner:

„Ik vind het prettig dat wij als buurtbewoners mogen meedenken. De mensen die in een wijk leven, weten het beste wat eraan schort. Zelf woon ik hier al 24 jaar en ik had al geregeld geklaagd dat er wel wat aan de buurt mocht gebeuren, vooral de kinderspeelplaatsen konden leuker. Gemeenten zouden dit wat mij betreft veel vaker zo mogen doen. Toen de uitslag van de aanbe-

steding bekend werd, waren we wel even teleurgesteld. We hadden immers een andere aannemer in gedachten. ISS heeft zich verontschuldigd voor het feit dat ze de portfolio zo slecht gebracht hadden: en wij hebben hun uitgelegd dat wij graag een concretere invulling hadden gezien. Desondanks zijn we tot nu toe heel tevreden, want ISS luistert echt naar onze mening.

En ze pakken het goed aan. Zo is er elke vier weken een bespreking met de bewoners. We gaan ook met de aannemer mee om bomen en struiken uit te zoeken. Dat vind ik heel leuk. Ook positief is dat er een leuk feestje is gehouden voor bewoners die straks tijdens de werkzaamheden eventueel overlast kunnen krijgen.”